

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt pt. "Nauczyciel Przedmiotów Zawodowych"

Dydaktyka szczegółowa przedmiotów medycznych

Opracowanie: dr J. Kaźmierczak

**Materiały szkoleniowe współfinansowane
ze środków
Unii Europejskiej w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego**

Materiały szkoleniowe dystrybuowane bezpłatnie

Człowiek – najlepsza inwestycja

WYŻSZA SZKOŁA ZARZĄDZANIA

ul. Rząsawska 40
42-209 Częstochowa

DYDAKTYKA MEDYCZNA

- należąca do dydaktyk szczegółowych - jest rozwinięciem dydaktyki ogólnej w kierunku wyspecjalizowanego kształcenia zawodowego pracowników ochrony zdrowia.

PRZEDMIOT ZAINTERESOWAŃ DYDAKTYKI MEDYCZNEJ - kształcenie i doskonalenie zawodowe i działalność edukacyjna profesjonalisty zdrowia wobec pacjenta i grup społecznych.

Edukacja pacjenta i grup społecznych ukierunkowana jest na:

1. pobudzanie aktywności człowieka do rozwijania własnych zainteresowań
2. zdobywanie wiedzy o zdrowiu
3. kształtowanie umiejętności prowadzenia zdrowego stylu życia
4. kształtowanie systemu wartości i pozytywnych postaw wobec zdrowia
5. rozwijaniu u ludzi własnych kompetencji w odniesieniu do zdrowia.

PROCES KSZTAŁCENIA/DYDAKTYCZNY – to uporządkowany w czasie ciąg zdarzeń obejmujący takie czynności nauczycieli i uczniów, ukierunkowane przez odpowiedni dobór celów i treści oraz uwzględniający takie warunki i środki, jakie służą wywołaniu pożądanych zmian w uczniach.

UCZENIE SIĘ JEST PROCESEM INTELEKTUALNYM I EMOCJONALNYM powodującym określone, względnie trwałe zmiany w sposobie myślenia, odczuwania i działania. Dużą rolę odgrywa motywacja i aktywność .

EFEKTYWNOŚĆ UCZENIA SIĘ ZALEŻY OD: osobistego zaangażowania, motywacji, informacji zwrotnej.

NAUCZANIE - organizowanie uczenia i kierowanie uczeniem się uczniów (elementy wychowawcze).

Nauczanie determinowane jest przez: cele, treść, osobowość nauczyciela, zasób wiedzy wyjściowej uczniów, materialno-techniczne wyposażenie szkoły.

ZASADY KSZTAŁCENIA –, ZASADY NAUCZANIA, UCZENIA SIĘ”

Zasady nauczania (kształcenia) - to normy dydaktyczne (ogólne prawidła), które wskazują, jak należy organizować i realizować proces kształcenia, aby osiągnąć zamierzone cele.

ZASADY KSZTAŁCENIA wg. Nowackiego T.

1. zasada pogłębłości
2. zasada świadomej aktywności
3. zasada wiązania teorii z praktyką
4. zasada systematyczności (systemowości)

5. zasada przystępności (stopniowania trudności)

6. zasada indywidualizacji zespołowości.

ZASADA POGLĄDOWOŚCI - Cel: ograniczenie lub usunięcie z procesu nauczania/uczenia się słownego przekazu wiadomości. Tam gdzie to możliwe wprowadzenie bezpośredniego poznania za pomocą obserwacji, eksperymentu czy rysunku.

ZASADA ŚWIADOMEJ AKTYWNOŚCI - zadaniem nauczyciela w procesie kształcenia jest zaznajomienie uczącego się z celami ogólnymi i szczegółowymi, rezultatami ich osiągnięcia i wartościami tych rezultatów.

Warunkiem wyzwalającym aktywność jest:

1. samodzielne wykonywanie czynności poznawczych,
2. ocena wyników pracy i samoocena,
3. wskazanie osiągnięć,
4. wsparcie i pomoc.

ZASADA WIĄZANIA TEORII Z PRAKTYKĄ - racjonalne łączenie teorii z praktyką:

1. łączenie myślenia i poznawanych treści o charakterze praktycznym z myśleniem i treściami o charakterze teoretycznym
2. łączenie zdobywanych wiadomości w struktury i posługiwanie się nimi w praktyce, zwłaszcza przy zdobywaniu dalszych wiadomości
3. łączenie nauki z techniką, przechodzenie od praw nauki do zasad techniki
4. łączenie poznania z działaniem, planowanie i wykonywanie różnorodnych przedmiotów i czynności związanych z treścią nauczania.

ZASADA SYSTEMATYCZNOŚCI - proces kształcenia jest układem, uporządkowanym zbiorem ściśle ze sobą powiązanych składników: nauczyciel, uczący się, cele, metody, środki nauczania wchodzących ze sobą w określone związki czasowo – przestrzenne, przyczynowo – skutkowe. Układ składników i związków między nimi powinien być uporządkowany w sposób logiczny.

ZASADA PRZYSTĘPNOŚCI - (stopniowania trudności) opiera się na prawidłowościach rozwoju psychicznego dzieci i młodzieży, występujących w procesie kształcenia.

1. w nauczaniu należy przechodzić od tego, co dla ucznia bliskie, do tego co dalekie
2. od tego co jest dla uczniów łatwiejsze, do tego co trudniejsze
3. od tego co jest uczniom znane, do tego co nowe i nieznanne
4. należy uwzględnić różnice w tempie pracy i stopniu zaawansowania w nauce poszczególnych uczniów.

ZASADA INDYWIDUALIZACJI ZESPOŁOWOŚCI - takie organizowanie procesu nauczania – uczenia się, w którym: uwzględnia się wszelkie walory indywidualne każdego uczącego się, z drugiej strony nauczyciel znajduje płaszczyznę współpracy i współdziałania wszystkich uczących się.

GLÓWNE ZASADY DYDAKTYKI W KSZTAŁCENIU I EDUKACJI ZDROWOTNEJ

- precyzyjne określenie celów kształcenia (zadań dydaktycznych)
- strukturyzacja wiedzy
- stopniowanie trudności
- samodzielne rozwiązywanie problemów
- zaplanowane i systematyczne działania nauczycieli
- aktywny udział uczących się
- indywidualizacja uczenia
- kontrola postępów
- informacja zwrotna.

ROLA WSPÓŁCZESNEGO NAUCZYCIELA

1. precyzyjne określenie szczegółowych celów kształcenia
2. aktywizowanie uczących przez tworzenie atrakcyjnych sytuacji problemowych
3. zastąpienie nauczania kierowanym samokształceniem
4. wypracowanie trafnych, rzetelnych i obiektywnych metod oceny wyników kształcenia

CECHY NOWOCZESNEGO MODELU KSZTAŁCENIA

1. jedność nauczania i uczenia się
2. jedność oddziaływań dydaktycznych i wychowawczych
3. wszechstronność
4. indywidualizacja
5. aktywizacja
6. elastyczność metodyczna, organizacyjna i programowa.

2. KLASYFIKACJA CELÓW KSZTAŁCENIA. KONCEPCJE TAKSONOMICZNE CELÓW KSZTAŁCENIA.

CELE KSZTAŁCENIA – są nadrzędnym elementem systemu kształcenia, obejmują nauczanie i cele uczenia się. To świadomie założone skutki planowej działalności nauczyciela i ucznia w procesie dydaktyczno – wychowawczym. Stanowią opis stanu projektowanej przyszłości w zakresie operacji i procesów umysłowych ucznia.

CELE KSZTAŁCENIA – to zadania dydaktyczne, sformułowane w ten sposób, że dają się: zaobserwować, zmierzyć i ocenić.

SFORMUŁOWANY CEL KSZTAŁCENIA POWINIEN:

1. jednoznacznie określać planowane zmiany w wiedzy i postawie ucznia w procesie dydaktyczno – wychowawczym
2. wskazywać warunki w jakich efekty mogą być przez ucznia ujawniane
3. określać wymagany poziom nabywanej wiedzy i umiejętności wg przyjętego układu taksonomicznego.

CELE OGÓLNE – wyznaczają perspektywę pracy dydaktycznej w dłuższym czasie, stanowiąc pomost między szczegółowymi i głównymi celami kształcenia.

CELE SZCZEGÓŁOWE – są celami konkretnymi, których realizacja przyczynia się do osiągnięcia celów ogólnych. Obejmują zarówno wiadomości jak i umiejętności.

SCHEMAT USTALANIA CELÓW OPERACYJNYCH WG. R. MAGERA

1. sytuacja sprawdzenia – warunki, w których należy się spodziewać działania słuchacza lub w których będzie ono obserwowane
2. opis zachowania słuchacza (co słuchacz wykona lub jakie działanie nauczyciel uzna za dowód osiągnięcia celu)
3. kryteria osiągnięć – standard lub poziom wykonania uznany za wystarczający.

TAKSONOMIA CELÓW KSZTAŁCENIA – teoria dotycząca klasyfikacji celów kształcenia według przyjętych zbiorów pojęć i kryteriów klasyfikujących działalność człowieka w trzech dziedzinach (sferach): poznawczej, afektywnej i psychoruchowej

DZIEDZINA POZNAWCZA - w dziedzinie poznawczej liczy się: wiedza, sprawność myślenia, zdolność rozumienia, kojarzenia, wnioskowania, zdolność syntezy, analizy, umiejętność oceny, zdolności twórcze.

POZIOMY W DZIEDZINIE POZNAWCZEJ wg Niemierki (A,B,C,D):

1. wiadomości
A – zapamiętanie wiadomości - umiejętność zapamiętywania i odtwarzania informacji,
B – zrozumienie wiadomości - zdolność rozróżniania, interpretowania faktów i zjawisk, rozumienia znaczenia.
2. umiejętności
A - stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych, praktyczne stosowanie wiadomości wg wzorów,
B - stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych - umiejętność rozwiązywania problemów nowych i złożonych.

DZIEDZINA PSYCHORUCHOWA - ocenia czynności wymagające nie tylko myślenia ale i kontroli narządów zmysłów, użycia siły mięśni, koordynacji ruchów, precyzji.

W dziedzinie psychoruchowej liczy się sprawność i biegłość w wykonywaniu czynności manualnych, umiejętności praktyczne.

PLANOWANIE PRACY DYDAKTYCZNO – WYCHOWAWCZEJ NAUCZYCIELA.

Planowanie pracy dydaktyczno – wychowawczej pozwala na przemyślenie poszczególnych czynności nauczyciela, przemyślenie poszczególnych czynności słuchaczy w określonym czasie, uniknięcie chaosu, przypadkowości i improwizacji oraz uchronienie przed schematem i rutyną.

PLANOWANIE KSZTAŁCENIA TO:

1. wybór celów ogólnych
2. określenie celów pośrednich
3. opisanie celów szczegółowych, czyli zadań dydaktycznych
4. dobór metod nauczania
5. dobór środków dydaktycznych, czyli pomocy naukowych
6. wybór nauczycieli
7. określenie miejsca i czasu zajęć
8. zaplanowanie metod kontroli i oceny

LEKCJA, JEJ STRUKTURA I TYPY wg. CZ. KUPISIEWICZA

TYPY LEKCJI:

1. służące zaznajomieniu uczniów z nowym materiałem
2. powtórzeniowo - systematyzujące (utrwalanie opanowanej wiedzy (wiązanie teorii z praktyką)
3. poświęcone kontroli i ocenie wyników nauczania (sprawdzanie wiadomości, umiejętności i nawyków połączone z oceną pracy uczniów)

Każda lekcja przebiega według planu:

1. czynności przygotowawcze (np. sprawdzenie pracy domowej)
2. czynności podstawowe
3. czynności końcowe (utrwalanie nowego materiału, zadanie pracy domowej).

PLAN METODYCZNY – KONSPEKT ZAJĘĆ – pisemnie zarejestrowany układ merytoryczno – metodyczny lekcji, zawiera:

1. cele do realizacji
2. metody
3. treści
4. definicje, przykłady, cytaty
5. pomoce dydaktyczne
6. planowane pytania
7. czynności nauczyciela i słuchaczy
8. sposoby sprawdzenia wiadomości, umiejętności i oceny
9. praca domowa dla słuchaczy

TEMAT POWINIEN BYĆ: trafny, czyli adekwatny do treści nauczania, przystępny i zrozumiały, precyzyjny, szczegółowy, atrakcyjny, ciekawy, mobilizujący do pracy, krótki, jednocześnie informujący.

METODY NAUCZANIA

MODEL NAUCZANIA (strategia, metoda nauczania) – to ogólny plan lub schemat, który ma pomóc uczniom opanować określone rodzaje wiedzy, postawy lub umiejętności. To ogólny sposób podejmowania nauczania (sposób osiągnięcia określonych celów i rozwiązywania określonych zadań).

METODY DYDAKTYCZNE

-PODAJĄCE:

wykład informacyjny, referat, opis techniczny, opowiadanie, wyjaśnienie, prelekcja, odczyt

-PROBLEMOWE:

wykład problemowy, wykład konwersatoryjny dyskusja dydaktyczna, dyskusja okrągłego stołu, wielokrotna panelowa, burza mózgów, meta plan, uczenie aktywizujące, analiza przypadków, inscenizacja, gra dydaktyczna –symulacyjna, warsztaty dydaktyczne, seminarium

METODY PROGRAMOWANE: uczenie wspomagane komputerem, z użyciem maszyny dydaktycznej, podręcznika programowanego

-EKSPONUJĄCE: plakat, pokaz, film, wideo, telewizja, wystawa, sztuka teatralna

-PRAKTYCZNE: zajęcia praktyczne, ćwiczenia przedmiotowe, laboratoryjne, produkcyjne, pokaz, metoda projektów.

Przygotowanie: dr Jadwiga Kaźmierczak